

M.L.W. (Sem.-2) Examination

407

Labour Legislation-2

March 2019

Time : 2-30 Hours]

[Max. Marks : 70

- પ્રશ્ન ૧(અ) બી.આઇ.આર. એક્ટ ૧૯૪૬ હેઠળ ટ્રેડ યુનિયનની નોંધણીની પ્રક્રિયાનું વર્ણન કરો ૧૪
અથવા
- પ્રશ્ન ૧(અ) બી.આઇ.આર. એક્ટ ૧૯૪૬ હેઠળ વિવિધ ઇંડની કાર્યવાહીનું વર્ણન કરો ૧૪
- પ્રશ્ન ૧(બ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો (છમાંથી કોઈપણ ચાર) ૦૪
- ૧ બીઆઈઆર એક્ટમાં _____ ઔદ્યોગિક સંઘર્ષ નિવારણ પ્રક્રિયા છે
(A) એક-સ્તરીય (B) દ્વિ-સ્તરીય
(C) ત્રિ-સ્તરીય (D) ઉપરોક્તમાંથી એક નહીં
- ૨ બીઆર એક્ટ હેઠળ 1946 _____ શબ્દ એવા વ્યક્તિ માટે સંબોધવામાં આવ્યો નથી કે જેની પાસે કોઈપણ વ્યવસાય, વેપાર અને વ્યાપારીસેવા, સંસ્થા માટે માલિક અને નોકર સંબંધ ધરાવે છે અને સેવાઓના સંદર્ભમાં વળતર મળે છે.
(A) કર્મચારી (B) મજૂરો
(C) કારીગર/કામદાર (D) સહ-કર્મચારી
- ૩ બી.આઈ.આર. એક્ટ ૧૯૪૬માં સ્કેશન _____ થી _____ ઇંડ માટે દર્શાવેલ છે
(A) 0૧૦ થી 0૧૧ (B) 00૧ થી 0૧૦
(C) 0૧૧ થી ૧૦૧ (D) ૧૦૧ થી ૧૧૦
- ૪ _____ ની વચ્ચે બી.આઇ.આર. એક્ટ હેઠળ કર્મચારી તરીકે ગણવામાં આવતા નથી
(A) હેન્ડ મિલના માલિક (B) સહકારી સંઘના કર્મચારી
(C) સાબરમતી સબ જેલના પોલીસ (D) એએમસીના કર્મચારી
સુપ્રિન્ટેન્ડન્ટ
- ૫ _____ સેક્શન હેઠળ બી.આઈ.આર. એક્ટ ૧૯૪૬માં શ્રમ અધિકારીઓની સત્તાનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવે છે
(A) ૩૪ (B) ૨૪
(C) ૧૪ (D) ૦૪
- ૬ બી.આઇ.આર. એક્ટ ૧૯૪૬ ને વિસર્જિત કરીને તેને મહારાષ્ટ્ર ઔદ્યોગિક વિવાદ ધારા સાથે _____ વર્ષમાં સંયોજિત કરી લેવામાં આવ્યો છે
(A) ૧ સપ્ટેમ્બર ૨૦૧૭ (B) ૧ જૂન ૨૦૧૭
(C) ૧ એપ્રિલ ૨૦૧૭ (D) ૧ જાન્યુઆરી ૨૦૧૭

(M 10 35 - 2

પ્રશ્નર(અ) 'ફેક્ટરી' ની વ્યાખ્યા આપો અને ફેક્ટરીઝ એક્ટ, ૧૯૪૮ હેઠળ આરોગ્ય સંબંધિત ૧૪
વિવિધ જોગવાઈઓને સમજાવો.

અથવા

પ્રશ્નર(અ) "પુખ્ત વય" ની વ્યાખ્યા આપો અને ફેક્ટરીઝ એક્ટ, ૧૯૪૮ હેઠળ પુખ્ત વયના ૧૪
કામના કલાકો વિશે વિવિધ જોગવાઈઓની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્નર(બ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો (છમાંથી કોઈપણ ચાર) ૦૪

- ૧ ફેક્ટરી એક્ટ ૧૯૪૮ હેઠળ સલામતી અધિકારીની ફરજિયાત નિમણૂક માટે
ફેક્ટરીમાં લઘુત્તમ _____ સંખ્યામાં કામદારોની આવશ્યકતા છે
(A) ૧૦૦થી વધુ (B) ૫૦૦ થી વધુ
(C) ૭૫૦થી ઓછી (D) ૧૦૦૦ થી વધુ
- ૨ ફેક્ટરીમાં ફરજિયાત કેન્ટિન સુવિધા માટે ઓછામાં ઓછા _____ સંખ્યામાં કામદારો
આવશ્યક છે,
(A) ૧૦૦થી વધુ (B) ૧૫૦થી વધુ
(C) ૨૦૦થી વધુ (D) ૨૫૦થી વધુ
- ૩ ફેક્ટરીઝ એક્ટ, ૧૯૪૮ ની સેક્શન ૪૯ _____ વિશે કહે છે
(A) સુરક્ષા અધિકારી (B) કલ્યાણ અધિકારી
(C) ઘોડિયાઘર (D) કેન્ટીન
- ૪ _____ સાપ્તાહિક કામ ના કલાક ફેક્ટરી એક્ટ માં ૧૯૪૮ સૂચવેલ છે
(A) ૭૨ કલાક (B) ૬૦ કલાક
(C) ૫૪ કલાક (D) ૪૮ કલાક
- ૫ ફેક્ટરીઝ એક્ટ, ૧૯૪૮ હેઠળ ફેક્ટરીના બાબતો પર સંપૂર્ણ નિયંત્રણ ધરાવનાર વ્યક્તિને
_____ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
(A) ચેરમેન (B) ઓફિસિયલ
(C) મેનેજર (D) મેનેજિંગ ડાયરેક્ટર
- ૬ પ્રથમવાર ફેક્ટરી એક્ટ _____ વર્ષમાં અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો
(A) ૧૮૮૧ (B) ૧૮૮૫
(C) ૧૮૯૫ (D) ૧૮૯૭

M 1035.3

પ્રશ્ન૩(અ) પ્રસૂતિનાં લાભો કયા સમયે ચુકવવામાં આવે છે તેની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. અને તેના ફાયદાઓ વિશે વિસ્તારપૂર્વક જણાવો ૧૪

અથવા

પ્રશ્ન૩(અ) ઇપીએફ અને એમપી એક્ટ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલી યોજનાઓ જણાવો. તે દરેકની મહત્વપૂર્ણ જોગવાઈઓ સમજાવે છે. ૧૪

પ્રશ્ન૩(બ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો (ચારથી કોઈપણ ત્રણ) ૩

- ૧ ગ્રેટ્યુઇટી એક્ટની ચુકવણી હેઠળ કર્મચારીને ચુકવવાપાત્ર ગ્રેટ્યુઇટી, કોર્ટના કોઈપણ હુકમના અમલમાં જોડાઈ શકે છે?
- ૨ એમ્પ્લોયર માટે PMRPY કેવી રીતે મદદરૂપ થાય છે?
- ૩ ગ્રેટ્યુઇટી એક્ટ, 1972 ના ચુકવણીમાં પસાર કરાયેલા નવીનતમ સુધારા શું છે?
- ૪ મેટરનિટી બેનિફિટ એક્ટ હેઠળ દંડની કલમ શું છે?

પ્રશ્ન૪(અ) બોમ્બેની શોપ એન્ડ એસ્ટાબ્લીશમેન્ટ એક્ટ, ૧૯૪૮ હેઠળ સ્થાપનાની પ્રક્રિયાની નોંધણીનું વર્ણન કરો અને રહેણાંક હોટેલ્સ, રેસ્ટોરન્ટ્સ અને અલ્પાહાર/નાસ્તા ગુહો માટેની કાનૂની જોગવાઈનો પણ ચર્ચા કરો. ૧૪

અથવા

પ્રશ્ન૪(અ) બી.આઈ.આર એક્ટ ૧૯૪૬ અને ઔદ્યોગિક વિવાદ ધારા ૧૯૪૭ વચ્ચેના તફાવતનું વર્ણન કરો ૧૪

પ્રશ્ન૪(બ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો (પાંચથી કોઈપણ ત્રણ) ૦૩

- ૧ _____ ફોર્મનો ઉપયોગ બોમ્બેની શોપ એન્ડ એસ્ટાબ્લીશમેન્ટ એક્ટ ૧૯૪૮, માં ૧૫ દિવસની અંદર વિસ્તારના સંદર્ભમાં ફેરફાર માટે થાય છે.

(A)એએ-ફોર્મ

(B)બી-ફોર્મ

(C) સી-ફોર્મ

(D)ઈ-ફોર્મ

- ૨ બોમ્બેની શોપ એન્ડ એસ્ટાબ્લીશમેન્ટ એક્ટ ૧૯૪૮ ના સેક્શન _____ હેઠળ સ્થાનિક રહેણાંકોના વિસ્તારોમાં કાર્યવાહી અમલમાં મૂકવા માટે રાજ્ય સરકારને સક્ષમ બનાવ્યું છે.

(A) ૪૩

(B) ૪૨

(C) ૪૧

(D) ૪૦

P.T. ૦

M 10 35 - 4

- 3 બોમ્બેની શોપ એન્ડ એસ્ટાબ્લીશમેન્ટ એક્ટ ૧૯૪૮ ના હેઠળ સેક્શન(૩૯)માં _____ માટેની જોગવાઈ સૂચિત કરેલ છે.
(A) સુશ્રુષાની(Caring) (B) ઘોડિયાઘરની(Creches)
(C) સુગમતા (Clearing /flexibility) (D)સ્વચ્છતા (Cleanliness)
- ૪ બોમ્બેની શોપ એન્ડ એસ્ટાબ્લીશમેન્ટ એક્ટ ૧૯૪૮ ના હેઠળના સેક્શન (૩૫)માં _____ સતત કામના દિવસોની આવશ્યક છે
(A) ૨૩૮દિવસ (B) ૨૩૯દિવસ
(C) ૨૪૦ દિવસ (D)૨૪૧દિવસ
- ૫ બોમ્બેની શોપ એન્ડ એસ્ટાબ્લીશમેન્ટ એક્ટ ૧૯૪૮ હેઠળ ક્રિશોરોને દરરોજ _____ કલાક કામ કરવાની મર્યાદા સૂચવેલ છે.
(A) ૩ કલાક (B) ૪ કલાક
(C) ૫કલાક (D)૬ કલાક

English Version

- Q1 (A) Describe the procedure of registration of trade union under BIR act 1946 14
OR
Q1(A) Describe the various punitive action under BIR ACT 1946 14
- Q1 (B) Answer the Following Questions (Any four out of six) 04
- 1 BIR Act has the _____ industrial conflict redressal procedure
(A)Uni -layer (B) Bi-layer
(C) Tri-layer (D) None of them
- 2 _____ word is not addressed for the person who has master and servant relationship for any business, trade and commercial & service establishment and received remuneration with respect of rendering services.
(A)Employee (B) Labourers
(C) Workman/Worker (D) Subordinate
- 3 In BIR Act from _____ Section to _____ are mentioned for penalties
1>010 to 011 2>001 to 010
(C)011 to 101 4>101 to 110
- 4 Among _____ is not consider as an employee under BIR ACT
(A)Employer of Hand mill (B) Employee of Co-operative society
(C) Police superintendent of Sabarmati sub jail (D) employee of AMC

M / 0 35 - 5

- 5 Powers of Labour officers are mentioned at BIR ACT under Section _____
(A) 34 (B) 24
(C) 14 (D) 04
- 6 Bombay Industrial Relation Act is dissolved and merged it with Maharashtra Industrial Dispute Act _____ year
(A) 1st September 2017 (B) 1st June 2017
(C) 1st April 2017 (D) 1st January 2017
- Q2(A) Give definition of 'factory' and Explain various provisions regarding health under the Factories Act, 1948. 14
- OR
- Q2(A) Give definition of 'Adult' and discuss various provisions regarding working hours of adults under the Factories Act, 1948. 14
- Q2(B) Answer the Following Questions (Any four out of six) 04
- 1 _____ minimum number of workers are required in the factory for the mandatory appointment of a safety officer,
(C) More than 100 (D) More than 500
(E) Less than 750 (F) More than 1000
- 2 _____ minimum number of workers are required in the factory for the mandatory for canteen facility,
(E) More than 100 (F) More than 150
(G) More than 200 (H) More than 250
- 3 Section 49 of the Factories Act, 1948 says about _____
(A) Security Officer (B) Welfare Officer
(C) Crèche (D) Canteen
- 4 _____ weekly hours refer at factory at 1948
(A) 72 hours (B) 60 hours
(C) 54 hours (D) 48 hours
- 5 A person who has ultimate control over the affairs of the factory under the Factories Act, 1948 is called as _____
(B) Chairman (B) Occupier
(C) Manager (D) Managing Director
- 6 The first Factories Act was enacted in _____
(B) 1881 (B) 1885
(C) 1895 (D) 1897
- Q3(A) Describe the times when the maternity benefits are payable. what are those benefits?
- OR
- Q3(A) State the schemes provided under the EPF&MP Act. Explain important provisions of the each of them.

M1035-6

- Q3(B) Answer the Following Multiple-Choice Questions (Any three out of four)**
- 1 Can gratuity payable to an employee under payment of Gratuity Act, be attached in execution of any decree of a Court?
 - 2 How is PMRPY helpful to the Employer?
 - 3 What is the latest Amendment passed in the Payment of Gratuity Act, 1972?
 - 4 What is the penalty clause under The Maternity Benefit Act?
- Q4(A) Describe the registration of establishment process and also mention the legal provisions for the residential hotels, restaurants and eating houses under Bombay shop and establishment act 1948** 14
- OR**
- Q4(A) Describe the Difference between BIR ACT 1946 and Industrial Dispute Act 1947** 14
- Q4 (B) Answer the Following Questions (Any three out of five)**
- 1 _____ form is used for the change in case of area within 15 day at Bombay shop and establishment act 1948
(A) AA- FORM (B) B- FORM
(C) C-FORM (D) E -FORM
 - 2 _____ section is empowered of state government to enforce of act with in areas of local authorities under Bombay shop and establishment act 1948
(A) 43 (B) 42
(C) 41 (D) 40
 - 3 Section 39 is renowned as for _____ under Bombay shop and establishment act 1948
(A) Caring (B) Crèches
(C) Clearing (D) Cleanliness
 - 4 _____ days of period must be required as the continuous days of services under section 35 of Bombay Shop and establishment Act
(A) 238days (B) 239days
(C) 240day (D) 241days
 - 5 Under Bombay Shop and Establishment act 1948 Young Persons must be allowed to work for _____ hours per day.
(A) 3 hours (B) 4 hours
(C) 5 hours (D) 6 hours

* ———

- Q-1 (a) HRD વ્યાખ્યાયિત કરો અને તેની લાક્ષણિકતાઓ ચર્ચા કરો (14)
- OR
- (a) HRD ની જરૂરિયાત અને તેનો અવકાશ (Scope) ચર્ચા કરો
- (b) ટૂંકમાં જવાબ આપો [કોઈપણ ચાર] (4)
- (i) HRD અને HRM વચ્ચે તફાવત
- (ii) રેખા અને સ્ટાફ કાર્ય વચ્ચે તફાવત
- (iii) સક્ષમતા - (અર્થ)
- (iv) પરામર્શ અને કોચિંગ
- Q-2 (a) HRD સિસ્ટમ ડિઝાઇનિંગને અસર કરતા પરિબલો કયા છે? (14)
- OR
- (a) HRD સિસ્ટમ ડિઝાઇનિંગ સમયે કયા સિદ્ધાંતોનું પાલન કરવું જોઈએ? (4)
- (b) કોઈપણ 4 પ્રયાસ કરો
- (i) રીટેન્શન (અર્થ)
- (ii) જોબ એનાલિસિસ
- (iii) રોલ એનાલિસિસ
- (iv) ઇન્ડક્શન
- Q-3 (a) કારકિર્દી આયોજન શું છે? નોકરી સંતોષ માટે કેમ મહત્વનું છે? (14)
- OR
- (a) કારકિર્દી વિકાસ ચક્ર શું છે? ચર્ચા કરો
- (b) નીચે આપેલામાંથી કોઈપણ 3 નો અર્થ સમજાવો. (3)
- (i) કારકિર્દી એન્કર
- (ii) ઉત્તરાધિકાર આયોજન
- (iii) કારકિર્દી વ્યવસ્થા
- (iv) માનવ શક્તિ આયોજન
- Q-4 (a) કર્મચારી સશક્તિકરણ શું છે? સશક્તિકરણની પ્રક્રિયા સમજાવો. (14)
- OR
- (a) મેનેજમેન્ટમાં કર્મચારી ભાગીદારી શું છે? તે કેમ મહત્વનું છે?
- (b) સંક્ષિપ્તમાં સમજાવો (કોઈપણ 3) (3)
- (i) કર્મચારી કાર્યસંવેગીતા (Engagement)
- (ii) કામના જીવનની ગુણવત્તા (QWL)
- (iii) કોચિંગ
- (iv) મેન્ટરીંગ
- (v) બિન સ્વાસ્થ્યપ્રદ કાર્યનિયમન ની વ્યસનો.

MASTER OF LABOUR WELFARE
SEMESTER –II

M1058-2

PAPER-408 HUMAN RESOUFCE DEVELOPMENT

March – 2019

Total Marks: 70

- Q-1 (a) Define HRD and Discuss its Characteristics (14)
OR
(a) Discuss need and Scope of HRD
(b) Reply in brief [Any four] (4)
(i) Difference between HRD & HRM
(ii) Difference between Line & Staff Function
(iii) Competence – (Meaning)
(iv) Counseling & Coaching
(v) Difference between Recruitment and selection
(vi) Any two objective of HRD
- Q-2 (a) What are the factors affecting HRD system Designing? (14)
OR
(a) Which principles are to be followed at the time of HRD system Designing?
(b) Attempt any 4 (Explain meaning in brief) (4)
(i) Retention
(ii) Job Analysis
(iii) Role Analysis
(iv) Induction
(v) Work System
(vi) Self renewal System
- Q-3 (a) What is career Planning? Why it is important for job satisfaction and productivity? (14)
OR
(a) What is career development cycle? Discuss different stages.
(b) Explain meaning of any 3 of the following. (3)
(i) Career Anchors
(ii) Succession Planning
(iii) Career System
(iv) Manpower Planning
(v) Career plateau
- Q-4 (a) What is employee empowerment? Explain the process of empowerment. (14)
OR
(a) What is employee participation in Management? Why is it important?
(b) Explain in brief (Any 3) (3)
(i) Employee Engagement
(ii) Quality of work life
(iii) Coaching
(iv) Mentoring
(v) Impact of unhealthy quality of work life.

— X —

1058-2

M.L.W. (Sem.-2) Examination

409

Labour Welfare

April 2019

Time : 2-30 Hours]

[Max. Marks : 70

- પ્ર૧ (અ) શ્રમ કલ્યાણના ઉદ્દેશ્ય, જરૂરિયાત અને મહત્વ ની ચર્ચા કરો ૧૪
અથવા
- પ્ર૧ (અ) શ્રમ કલ્યાણની વિવિધ ફિલસૂફીઓ ની ચર્ચા કરો અને તેના ગુણ અને ક્ષતિઓની ચર્ચા કરો ૧૪
- પ્ર૧ (બ) નીચે દર્શાવેલ પ્રશ્નો ના ટૂંકમાં જવાબ આપો (કોઈપણ ચાર) ૪
- ૧ એસોસીએસનના સિક્કાંતનો અર્થ શું છે?
- ૨ શ્રમ કલ્યાણનો સામાજિક ખ્યાલ એટલે શું?
- ૩ શ્રમ કલ્યાણની ત્રણ એજન્સીઓ કઈ છે?
- ૪ ફેક્ટરી એક્ટ માં કેન્ટીન અને શ્રમ કલ્યાણ અધિકારી વિશે ફાળવવામાં આવેલી કલેક્શન(SECTION) કઈ છે?
- ૫ ભારતના કોઈપણ બે શ્રમ કલ્યાણ કાયદાઓ લખો.
- પ્ર૨ (અ) શ્રમ કલ્યાણ અધિકારીના કાર્યો અને ફરજો વિશે જણાવો ૧૪
અથવા
- પ્ર૨ (અ) ઔદ્યોગિક સ્વાસ્થ્ય (Industrial Health)વિશે ચર્ચા કરો ૧૪
- પ્ર૨ (બ) નીચે દર્શાવેલ પ્રશ્નો ના ટૂંકમાં જવાબ આપો (કોઈપણ ચાર) ૪
- ૧ શ્રમ કલ્યાણ અધિકારીના સ્ટેટસ શું છે?
- ૨ ફેક્ટરીની વ્યાખ્યા આપો?
- ૩ કામદાર શિક્ષણ બોર્ડ ની સ્થાપના ક્યારે થઈ?
- ૪ ઔદ્યોગિક સ્વચ્છતા એટલે શું?
- ૫ અકસ્માતની વ્યાખ્યા આપો
- પ્ર૩ (અ) મહિલા કામદારોની સમસ્યાઓ જણાવો ૧૪
અથવા
- પ્ર૩ (અ) ઔદ્યોગિક વસાહતોની સમસ્યાઓ જણાવો ૧૪
- પ્ર૩ (બ) નીચે દર્શાવેલ પ્રશ્નો ના ટૂંકમાં જવાબ આપો (કોઈપણ ત્રણ) ૩
- ૧ બાળ મજૂર એટલે શું?
- ૨ અસંગઠિત ક્ષેત્ર શું?
- ૩ ગેરહાજરીપણું એટલે શું?
- ૪ ટર્ન ઓવર એટલે શું?

M0002-2

પ્રશ્ન (અ)	અસંગઠિત ક્ષેત્રો ની સામાજિક સુરક્ષા વિશે જણાવો	૧૪
	અથવા	
પ્રશ્ન (અ)	વિકાસશીલ દેશોની સામાજિક સુરક્ષા વિશે વિસ્તૃતમાં ચર્ચા કરો	૧૪
પ્રશ્ન (બ)	નીચે દર્શાવેલ પ્રશ્નો ના જવાબ આપો ((કોઈપણ ત્રણ)	૩
૧	સામાજિક સુરક્ષાની વ્યાખ્યા આપો	
૨	સામાજિક વીમો એટલે શું?	
૩	ILO ની સ્થાપના ક્યારે થઈ?	
૪	સામાજિક સુરક્ષાના બે ઉદેશ્યો જણાવો	

English Version

Q1(A)	Discuss the objectives, need and importance of Labour Welfare	14
	OR	
Q1(A)	Discuss the philosophies of Labour welfare. mentions its merits and demerits.	14
Q1(B)	Answer in one or two lines (any four)	4
1	What does the principle of Association mean?	
2	What is the social concept of Labour welfare?	
3	Which are the three agencies of labour Welfare?	
4	Which sections of factories Act provides for canteen and Labour Welfare officer?	
5	Write any two Labour welfare legislation in India	
Q2(A)	Discuss the functions and duties of Labour welfare officer	14
	OR	
Q2(A)	Discuss industrial Health.	14
Q2(B)	Answer the following Questions (four out of five)	4
1	What is the status of Labour welfare officer?	
2	Define factory.	
3	When was Worker Education Board established?	
4	Define industrial Hygiene	
5	Define an Accident.	
Q 3(A)	Discuss the problems of Women labour.	14
	OR	
Q 3(A)	Discuss the problems of Industrial housing.	14
Q 3(B)	Answer the following Questions (three out of five)	3
1	What is child labour?	
2	What is unorganized sector?	
3	What is absenteeism?	
4	What is turnover?	

M0002-3

Q4 (A)	Discuss Social security in Unorganized sectors.	14
	OR	
Q4 (A)	Discuss Social security in the Developing countries.	14
Q4 (B)	Answer the following Questions (three out of five)	3
1	What is Social Security?	
2	What is Social Insurance?	
3	When was ILO established?	
4	Give two objectives of Social Security	

X ————— X

M.L.W. (Sem.-2) Examination

410

Human Resource Management-2

Time : 2-30 Hours]

April 2019

[Max. Marks : 70

પ્ર૧ (અ)	નિષ્પાદન(Appraisal) ની પ્રક્રિયા સમજાવો	૧૪
	અથવા	
પ્ર૧ (અ)	નિષ્પાદન ની પ્રક્રિયા ને નુકસાન કરતા પરિબળો ચર્ચા કરો	૧૪
પ્ર૧ (બ)	નીચે દર્શાવેલ પ્રશ્નો ના ટૂંકમાં જવાબ આપો (કોઈપણ ચાર)	૪
૧	MBO એટલે શું?	
૨	ગ્રુપ ઓર્ડર રેન્કિંગ એટલે શું?	
૩	નિષ્પાદનના કોઈપણ એક સંપૂર્ણ ધોરણ નો ઉલ્લેખ કરો?	
૪	એટ્રીબ્યુસન સિદ્ધાંત એટલે શું છે?	
૫	પૈરડ કમ્પોરીઝન એટલે શું?	
પ્ર૨ (અ)	સંચાર(Communication) ની અવરોહ શૈલી (Downward channel)ની ચર્ચા કરો	૧૪
	અથવા	
પ્ર૨ (અ)	માનવ સંશાધન સંચાર(HR-Communication)ના કાર્યક્રમ(Programme)ની ચર્ચા કરો	૧૪
પ્ર૨ (બ)	નીચે દર્શાવેલ પ્રશ્નો ના ટૂંકમાં જવાબ આપો (કોઈપણ ચાર)	૪
૧	કર્મચારી ની હસ્ત પુસ્તિકા એટલે શું?	
૨	એક્ઝીટ ઇન્ટરવ્યુ એટલે શું?	
૩	ગ્રેપવાઈન એટલે શું?	
૪	દ્વિ-માર્ગીય સંચાર ના ફાયદા જણાવો	
૫	એકમાર્ગીય સંચારનું એક ઉદાહરણ આપો	
પ્ર૩ (અ)	HRIS ની ચર્ચા કરો	૧૪
	અથવા	
પ્ર૩ (અ)	HRIS ના લાભની ચર્ચા કરો	૧૪
પ્ર૩ (બ)	નીચે દર્શાવેલ પ્રશ્નો ના ટૂંકમાં જવાબ આપો (કોઈપણ ત્રણ)	૩
૧	ASP એટલે શું?	
૨	DBMS એટલે શું?	
૩	HRISનો હેતુ જણાવો	
૪	HRISનું મહત્વ જણાવો	

P-70.

M0018-2

પ્રશ્ન (અ)	વળતર સંચાલન(Compensation Management)ની ચર્ચા કરો?	૧૪
	અથવા	
પ્રશ્ન (બ)	વળતર ના વિશિષ્ટ કેસ ની ચર્ચા કરો	૧૪
પ્રશ્ન (બ)	નીચે દર્શાવેલ પ્રશ્નો ના જવાબ આપો (કોઈપણ ત્રણ)	૩
૧	વળતર સંચાલનની મુખ્ય તબક્કાઓની ચર્ચા કરો	
૨	જોબ ઇવેલ્યુએશન એટલે શું?	
૩	વળતર સંચાલનના એક ઉદ્દેશ્યની ચર્ચા કરો	
૪	જોબ ગ્રેડિંગ એટલે શું?	

English Version

Q1(A)	Explain the Appraisal process	14
	OR	
Q1(A)	Discuss the factors that can distort Appraisal?	14
Q1(B)	Answer in one or two lines (any four)	4
1	What is MBO?	
2	What is group order ranking?	
3	Mention any one absolute standard of appraisal method?	
4	What is attribution theory?	
5	What is paired comparison?	
Q2(A)	Discuss the downward channel of communication?	14
	OR	
Q2(A)	Discuss the HR- communication Programme	14
Q2(B)	Answer in one or two lines (any five)	
1	What is employee handbook?	
2	What is exit interview?	
3	What is grapevine?	
4	What is the advantage of two-way communication?	
5	Give an example of one -way communication	
Q 3(A)	Discuss HRIS	14
	OR	
Q 3(A)	Discuss benefits of HRIS	14
Q 3(B)	Answer in one or two lines (any three)	3
1	What is ASP?	
2	What is DBMS?	

M0018-3

- 3 What is purpose of HRIS?
4 What is importance of HRIS?
- Q4 (A) What is Compensation management? 14
OR 14
Q4 (A) Discuss special cases of Compensation 3
Q4 (B) Answer in one or two lines (any three)
1 Discuss major phases of Compensation management
2 Define Job evaluation
3 What is one objective compensation management?
4 What is job grading?

X ————— A

M.L.W. (Sem.-2) Examination

411

Indian Relations

April 2019

[Max. Marks : 70]

Time : 2-30 Hours]

Q.1. (A) List and explain the various approaches to Industrial Relations? (14)
OR

Q.1. (A) Who are the actors of Industrial Relations? What is their role in maintaining good IR? (14)

Q.1. (B) Answer any 2: (4)
i. What is scope of IR?
ii. What are objectives of IR?
iii. Define Industrial Relations?

Q.2. (A) Define the term Trade Union. Describe the Registration and cancellation process of trade union under Trade Union Act 1926 (14)
OR

Q.2. (A) What is collective bargaining? Define the procedure of collective bargaining in detail. (14)

Q.2. (B) Answer any 4: (4)
i. _____ is benchmark case for settlement of the collective bargaining in India

- Poona Mazodur Sangh Vs. G.K. Dutia
- Tamilnadu electric workers federation vs Madras state electricity board
- balfore vs balfore
- karsan das and sons Vs Girdharilal

ii. Third party intervention within the organization for the resolution of industrial conflict is known as _____
Adjudication
Arbitration
Conciliation
Mediation

iii.

Match the following Trade union federation	Year of formation
AITUC	1947
CITU	1948
INTUC	1920
HMS	1970

iv. _____ is the benchmark case for the registration of trade union under trade union act 1926

- M.T Chadersenan vs Sukumar
- S.V Haunumath Rao and other Vs Deputy Registrar of trade union and Deputy Commissioner Of Labour and others.
- A. Ramaswai. vs Registrar of trade union AIR 1962 Madras high court.231
- none of these.

- v. _____ to _____ sections are related to amalgamation and dissolution of trade union under Trade Union Act 1926
A. 04 to 14
B. 14 to 24
C. 24 to 27
D. 24 to 34
- Q.3. (A) What is Conflict and Conflict Management? How is it important for an organization? (14)
- OR
- Q. 3. (A) What is Discipline Management? How does it help to improve industrial relations of an organization? (14)
- Q. 3. (B) Answer any 3 of 5: (3)
- i. Conciliation
 - ii. Manifestations of Conflict
 - iii. Any 2 Causes of Grievances
 - iv. Suggestion box
 - v. Joint Management Council
- Q.4. (A) What are the Impacts of technology changes on I.R.? (14)
- OR
- Q. 4. (A) Discuss important international labour standards relating to Industrial Relations. (14)
- Q. 4. (B) Any 3 out of 5: (3)
- i. What is rationalization?
 - ii. Give names of 2 international Trade unions
 - iii. Trade Union Recognition
 - iv. Deskilling
 - v. Redundancy

Code - 411: ઔદ્યોગિક સંબંધો

માર્ચ 2019

સત્ર - 2 પરીક્ષા

70 મુદ્દા

- પ્ર .1. (એ) ઔદ્યોગિક સંબંધોના વિવિધ અભિગમોની સૂચિ આપીવિગતવારસમજાવો. ૧૪
- અથવા
- પ્ર .1. (એ) ઔદ્યોગિક સંબંધોના અભિનેતાઓ કોણ છે? સારા ઔદ્યોગિક સંબંધો જાળવવામાં તેમની ભૂમિકા શું છે? ૧૪
- પ્ર .1. (બી) કોઈપણ રજવાબ આપો : ૪
- i. ઔદ્યોગિક સંબંધોનો અવકાશ શું છે?
- ii. ઔદ્યોગિક સંબંધોના હેતુઓ શું છે?
- iii. ઔદ્યોગિક સંબંધો ની વ્યાખ્યા આપો?
- પ્ર .2. (એ) ટ્રેડ યુનિયનની વ્યાખ્યા આપો. ટ્રેડ યુનિયન એક્ટ 1926 હેઠળ ટ્રેડ યુનિયનની નોંધણી અને રદ કરવાની પ્રક્રિયાનું વર્ણન કરો. ૧૪
- અથવા
- પ્ર .2. (એ) સામૂહિક સોદાબાજી શું છે? સામૂહિક સોદાબાજીની પ્રક્રિયા વિગતવાર ચર્ચો કરો. ૧૪
- પ્ર .2. (બી) કોઈ પણ ૪ ના જવાબ આપો ૪
- i. _____ ભારતમાં સામૂહિક સોદાબાજીની પતાવટ માટે બેન્યમાર્ક કેસ છે
- ૧) પૂના મજૂદર સંઘ વિ. જી.કે.દ્વિતીયા
- ૨) તમિલનાડુ ઇલેક્ટ્રિક કામદારો ફેડરેશન વિ મદ્રાસ રાજ્ય વીજળી બોર્ડ
- ૩) બેલ્જોર વિ બેલ્જોર
- ૪) કરસન દાસ અને સન્સ વિ ગિરધારિલલ
- ii. ઔદ્યોગિક સંઘર્ષના નિવારણ માટે સંસ્થાના વિભાગીયસ્તરે ત્રીજા પક્ષના હસ્તક્ષેપને _____ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
- ૧) ન્યાયિક પ્રક્રિયા
- ૨) લવાઈ
- ૩) સમાધાની (Conciliation)
- ૪) મધ્યસ્થી (Mediation)

P.T.O

iii.	જોડકાજોડો
	યુવનયનફેડરેશન રચનાવર્ષ
	AITUC 1947
	CITU 1948
	INTUC 1920
	HMS 1970

iv. ટ્રેડ યુનિયન એક્ટ 1926 હેઠળ ટ્રેડ યુનિયનની નોંધણી માટે _____ એ બેન્યમાર્ક કેસ છે

- એમ.ટી. ચક્રવર્તી vs સુકુમાર
- એસ.વી. હનુમાનરાવ vs અને ટ્રેડ યુનિયનના અન્ય નાયબ રજિસ્ટ્રાર અને શ્રમ અને ડેપ્યુટી કમિશનર
- રામસ્વાઈ. V ટ્રેડ યુનિયન રજિસ્ટ્રારએ ૨ ના 1962 મદ્રાસ હાઈ કોર્ટ. 231
- આમાંથી એક પણ નહિ.

v ટ્રેડ યુનિયન એક્ટ 1926 હેઠળ વેપાર સંઘનું સમાધાન અને વિસર્જન માટે _____ ભાગી રજૂ કરવામાં આવ્યા છે.

- 04 થી 14
- 14 થી 24
- 24 થી 27
- 24 થી 34

પ્ર. 3. (એ) સંઘર્ષ અને સંઘર્ષ વ્યવસ્થાપન શું છે? સંસ્થા માટે તે કેવી રીતે મહત્વપૂર્ણ છે? ૧૪
અથવા

પ્ર. 3. (એ) શિસ્ત સંચાલન શું છે? સંગઠનના ઔદ્યોગિક સંબંધોને સુધારવામાં તે કેવી રીતે મદદ કરે છે? ૧૪

પ્ર. 3. (બી) ૫ માંથી કોઈ પણ ૩ જવાબ આપો: 3
i સમાધાન

ii સંઘર્ષની અભિવ્યક્તિ

iii ફરિયાદના કોઈ પણ 2 કારણો

iv સૂચન બોક્સ

v સંયુક્ત સંચાલન પરિષદ

- પ્ર. 4. (એ) ઔદ્યોગિક સંબંધો પર ટેકનોલોજી ફેરફારોની અસરો જણાવો? ૧૪
અથવા
- પ્ર. 4. (એ) ઔદ્યોગિક સંબંધો સંબંધિત મહત્વપૂર્ણ આંતરરાષ્ટ્રીય શ્રમ ધોરણો પર ચર્ચા કરો. ૧૪
- પ્ર. 4. (બી) ૫ માંથી કોઈ પણ ૩ જવાબ આપો: ૩
- i. રેશનાલાઇઝેશન એટલે શું ?
 - ii. 2 આંતરરાષ્ટ્રીય ટ્રેડ યુનિયનોના નામો આપો
 - iii. ટ્રેડ યુનિયન માન્યતા
 - iv. ડીસ્કિલિંગ (Deskilling)
 - v. રીડન્ડન્સી (Redundancy)

— X —

